

PŘEDMLUVA

Při variabilitě lidí, jejich vzhledu, povah, chování a podobně a při nesmírné dynamice komunikačních vztahů je jasné, že nemůže existovat jednotný způsob v aplikování metod. Ba spíše naopak – zásada individuálního způsobu vyžaduje též individuální modifikaci metodických postupů, a to se zřetelem jak na ošetřovaného, tak i na osobnost terapeuta. A právě interindividuálním stykem v dialektilce pedagogického působení nejen na dítě, ale i zpětně na terapeuta, se otvírají terapeutovi velké možnosti k rozvíjení tvůrčí činnosti.

M. Sovák, Uvedení do logopedie

Teoretické základy „české logopedické školy“ položil profesor Miloš Sovák. Jeho škola má řadu následovníků, kteří její principy v praxi dlouhodobě používají. Během let byly formulovány i základní postupy metodické.

Východiskem péče o koktavé je oblast sociálních vztahů, jejíž narušení je nejčastější příčinou této poruchy. Zahrnuje ale i rovinu individuálně biologickou, psychologickou a s ní související stupeň rozvoje řeči ve všech jejích složkách.

Metodické postupy spojují prvky represivní, potlačující symptomy koktavosti, i expresivní, charakterizované snahou dostat příznaky koktavosti* pod volní kontrolu. Využívá se i možností týmové spolupráce s dalšími obory.

Česká logopedická škola nechápe reeduкаci koktavých jako formální úpravu porušené mluvy, ale snaží se působit na řeč v celé jejím širokém kontextu s důrazem na její sociální funkci. Proto obsahuje cvičení, zaměřená nejen na typické zvláštnosti a obtíže balbutiků, ale i na rozvoj komunikačního poslání řeči – na obohacování slovní zásoby a schopnosti verbalizovat myšlenky, na vnitřní motivaci a uvědomělou aktivitu i na pochopení a úpravu interpersonálních vazeb.

Vzhledem k tomu, že etiologie koktavosti je nesmírně variabilní, je podrobná znalost metodiky a možnosti jejího využití základem pro tvořivou činnost bez dralu. Základní linii metodiky logoped může podle svých zkušeností přizpůsobit věku, osobnosti koktavého i okolnostem vzniku poruchy.

Naše **metodika reeduкаce koktavosti** vychází z těchto principů. Není určena široké veřejnosti, ale výhradně **absolventům studia logopedie, zakončeného státní závěrečnou zkouškou**.

Věříme, že ji ocení také **studenti logopedie** v průběhu své vysokoškolské přípravy. Protože využití popsaných metodických postupů předpokládá značnou sumu teoretických znalostí a praktických dovedností, **autorky neodpovídají za důsledky použití metodiky bez příslušné kvalifikace**.

* Koktavost = balbuties (čti: balbucies).

OBSAH

I. VYŠETŘOVACÍ SCHÉMA	7
1. Metody shromažďování údajů	7
2. Anamnéza rodinná, osobní	8
3. Vyšetření a popis řeči	10
4. Shrnutí vstupního vyšetření	12
II. SCHÉMA ZÁKLADNÍCH PŘÍČIN PORUCHY	13
Diferenciální diagnostika	16
III. STRUKTURA LEKCE	17
1. Základní struktura individuální konzultace	17
2. Základní struktura lekce ve skupině	18
IV. ZÁKLADNÍ REEDUKAČNÍ POSTUP	19
V. PŘÍPRAVA NA REEDUKACI	24
1. Základní výchovný princip	24
2. Prostředí	24
3. Základní informace	24
VI. REEDUKACE ŘEČI	27
1. Přípravná cvičení	27
2. Hlasová cvičení	31
3. Uvolňovací artikulační cvičení	34
4. Cvičení plynulosti mluvy	36
5. Cvičení čtením	42
6. Asociační cvičení	42
7. Řečnická cvičení	44
8. Rozhovor	45
9. Metoda vědomého koktání	46

10. Možnosti využití techniky	47
VII. TYPY PÉČE	49
1. Ambulantní péče	49
2. Skupinová péče	49
3. Redukace řeči na lůžkovém oddělení a v internátním zřízení	50
4. Komplexní léčba	50
5. Rozdíly v přístupu k reeduкаci podle věku klienta	56
VIII. HODNOCENÍ ÚSPĚШNOSTI TERAPIE KOKTAVOSTI	61
IX. NEJČASTĚJŠÍ CHYBY	62